

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ОНЛАЙН-СЕМІНАР «ДІАГНОСТИКА ТА МОНІТОРИНГ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ»

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5127>

МЕЛЬНИК

Марина Юріївна

кандидат педагогічних наук,
завідувач відділу діагностики
обдарованості Інституту
обдарованої дитини
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. Науково-практичний онлайн-семінар «Діагностика та моніторинг розвитку обдарованості особистості» відбувся 30 травня 2023 року в рамках Всеукраїнського фестивалю науки. Семінар був організований Національною академією педагогічних наук України, Інститутом обдарованої дитини НАПН України, кафедрою психології та суспільно-гуманітарних наук закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» з метою обговорення актуальних наукових і практичних проблем ідентифікації обдарованих учнів в освітньому середовищі та соціумі, обміну досвідом практичної роботи з діагностики та моніторингу розвитку обдарованості особистості.

Ключові слова: обдарованість; обдаровані учні; діагностика обдарованості; моніторинг; освіта.

Відповідно до плану заходів Національної академії педагогічних наук України та в рамках Всеукраїнського фестивалю науки 30 травня 2023 року було проведено науково-практичний онлайн-семінар «Діагностика та моніторинг розвитку обдарованості особистості». Ініціаторами заходу виступили Національна академія педагогічних наук України, Інститут обдарованої дитини НАПН України і кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

Семінар проводився з метою обговорення актуальних наукових і практичних проблем ідентифікації обдарованих учнів в освітньому середовищі та соціумі, обміну досвідом практичної роботи з діагностики та моніторингу розвитку обдарованості особистості.

Проблемні питання, винесені в обговорення семінару, об'єднали вчених та працівників закладів освіти майже з усіх регіонів України. Так, участь у заході взяли вчені Національної академії педагогічних наук України, викладачі закладів вищої освіти, працівники закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Загальна кількість учасників семінару перевищила 1,5 тис. осіб. Учасники долучилися до обговорення таких напрямів:

- сучасні тенденції до ідентифікації обдарованих дітей та молоді;
- педагогічна діагностика обдарованості;
- підходи до організації моніторингу розвитку обдарованості в освітньому процесі;
- діагностика чинників розвитку обдарованої особистості в умовах воєнного стану;
- інформаційно-комунікаційні технології в діагностиці та моніторингу розвитку обдарованої особистості.

З вітальним словом та методологічною настановою до учасників заходу звернувся доктор фізико-математичних наук, професор, ака-

демік НАН України, академік НАПН України, президент Національного центру «Мала академія наук України» **С.О. Довгий**, наголосивши, що успішна реалізація інтелектуально-творчого потенціалу обдарованої особистості нині є одним з основних ресурсів соціального й економічного розвитку держави.

У Законі України «Про освіту» наголошено на важливості забезпечення учнів із різними видами обдарувань необхідними умовами для розвитку й освіти (Закон України, 2017). При цьому особливої значущості набуває вчасна ідентифікація обдарованої особистості.

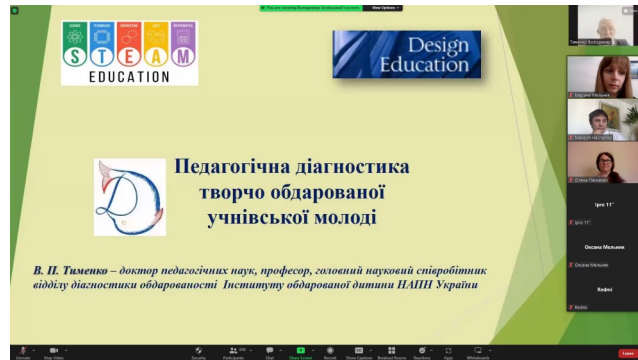
З мотиваційною настановою до учасників семінару звернувся також доктор філософських наук, директор Інституту обдарованої дитини НАПН України **М.С. Гальченко**. Окрім того, доповідач презентував результати дослідження Інституту обдарованої дитини щодо діагностики та моніторингу розвитку обдарованих учнів у закладах освіти різних рівнів. Так, переважна більшість опитаних педагогів погоджується із важливістю ідентифікації обдарованості на усіх рівнях освіти.

Опитані педагогічні працівники вважають необхідною діагностику обдарованості учнів, утім відзначають, що цю роботу ускладнює відсутність загальноприйнятих стандартів діагностики, а також надмірна завантаженість педагогічних працівників. Водночас дві третини опитаних педагогічних працівників зауважили, що їх заклад освіти веде банк обдарованих учнів.

На думку опитаних працівників закладів освіти, труднощі ідентифікації обдарованих учнів найчастіше пов'язані з відсутністю методичного забезпечення та браком часу на організацію та проведення діагностичної роботи (Мельник, 2021). М.С. Гальченко зауважив, що саме на вирішення означеної проблеми спрямована, у тому числі, наукова робота Інституту обдарованої дитини, зокрема реалізація в Інституті обдарованої

дитини проекту «Тестотека».

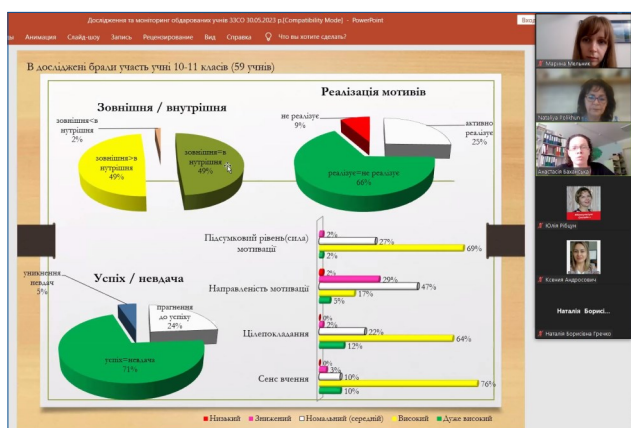
На важливості підготовки працівників закладів освіти до здійснення педагогічної діагностики обдарованості наголосив у доповіді доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України **В.П. Тименко**. Зокрема, доповідач презентував методичне забезпечення педагогічної діагностики творчої обдарованості дітей та молоді.

На проблемі готовності обдарованої учнівської молоді до участі у моніторингових дослідженнях наголосила кандидат психологічних наук, старший дослідник, завідувач кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» **К.А. Андросович**. Доповідачка окреслила методологічні та практичні аспекти реалізації моніторингових досліджень у закладах освіти різних типів та висвітлила вимоги до організації таких досліджень в умовах воєнного стану.

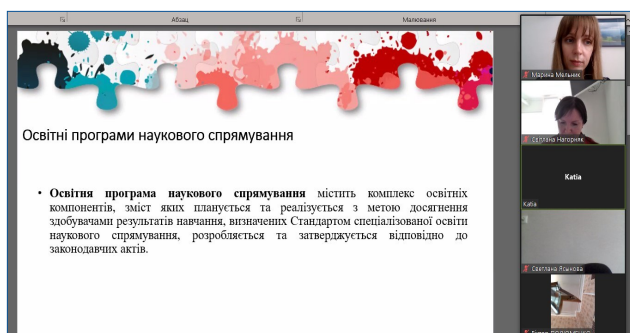
Пропозиції щодо організації діагностики та моніторингу розвитку обдарованих здобувачів освіти в умовах воєнного стану висловила у доповіді кандидат педагогічних наук, завідувач відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України **М.Ю. Мельник**. Доповідачка зауважила, що, беручи до уваги готовність освітянської спільноти працювати з обдарованими дітьми та молоддю та, водночас, виклики,

зумовлені агресією російської федерації проти України та кардинальними змінами в освітньому процесі, доцільно змінювати практику діагностики обдарованості. Для того, щоб зменшити витрати та труднощі, пов'язані з оцінюванням, процес ідентифікації може відбуватися в кілька етапів: початковий етап скринінгу, який охоплює всіх учнів школи; фаза подальшої діагностики (фаза ідентифікації), адресована 20-25 % учнів, визначених на етапі скринінгу як потенційно обдарованих. І третій етап — діагностика, яка може визначити тих здобувачів освіти, які потребують індивідуального освітнього супроводу.

М.Ю. Мельник наголосила, що ідентифікація обдарованості має бути спрямована не на констатацію факту обдарованості, не на вимірювання рівня інтелекту чи креативності, а на якісну оцінку здібностей та когнітивного функціонування обдарованих дітей і молоді. Означене озброїть здобувачів освіти знаннями про себе, свої інтереси, свої здібності та сильні сторони особистості, сприятиме більш осмисленому та обґрунтованому професійному самовизначенні та побудові власної стратегії розвитку.

Загалом на семінарі представлено 21 доповідь. У виступах учасниками заходу наголошено на складних ресурсних та матеріально-технічних умовах психолого-педагогічного супроводу розвитку обдарованості в умовах воєнного стану, що накладає відбиток і на організацію діагностичної роботи з обдарованими дітьми та молоддю.

Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти (Президент України, 2019) неможливе без з'ясування здібностей здобувачів освіти. Погоджуючись з тим, що виявлення обдарованих дітей та професійна оцінка особливостей їхньої обдарованості — важлива складова частина діяльності кожного педагогічного працівника, учасники семінару зосередилися на обговоренні наукових та методичних аспектів організації діагностичної та моніторингової роботи з обдарованими дітьми та молоддю в умовах воєнного стану.

На думку учасників семінару — працівників закладів освіти, труднощі ідентифікації обдарованих учнів найчастіше пов'язані з відсутністю методичного забезпечення і браком часу на організацію та проведення діагностичної роботи. Жваве обговорення викликали підняті проблеми системності діагностичної та моніторингової роботи, моніторингу розвитку обдарованості учнів на уроках та позашкільних заняттях, особливостей здійснення діагностики різних видів обдарованості, використання неспецифічних психодіагностичних тестів для ідентифікації обдарованих дітей.

Учасниками семінару високо оцінено продуктивне професійне спілкування з теми ідентифікації та моніторингу розвитку обдарованості. За результатами обговорення актуалізовано значущість цілеспрямованої діагностичної та моніторингової роботи закладів освіти усіх рівнів задля вчасного виявлення та відповідного розвитку обдарованих здобувачів освіти.

Організатори Конференції забезпечили запис заходу, відеозапис якого знаходиться у відкритому доступі за [посиланням](#) (Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Мельник, М.Ю. (2021). *Дослідження обізнаності та ставлення педагогічної спільноти, здобувачів освіти та батьків до діагностики й супроводу розвитку обдарованої особистості*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. <https://doi.org/10.32405/iodnapn-zvit-2021-52>
- Президент України. (2019, 30 вересня). *Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (722/2019)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>
- Інститут обдарованої дитини НАПН України. (2023). *Матеріали Науково-практичного онлайн-семінару «Діагностика та моніторинг розвитку обдарованості особистості»*. <https://cutt.ly/lwwM0np3>

SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE SEMINAR "DIAGNOSTICS AND MONITORING OF
GIFTEDNESS DEVELOPMENT"

Maryna Melnyk

*PhD in Pedagogy, Head of the Department of Giftedness Diagnostics, Institute of the Gifted Child
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. *The scientific and practical online seminar "Diagnostics and Monitoring of the Development of Personality Giftedness" was held on May 30, 2023, as part of the All-Ukrainian Science Festival. The seminar was organized by the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, the Institute of the Gifted Child of NAES of Ukraine, the Department of Psychology and Social and Humanities of the Academician Yury Bugai International Scientific and Technical University to discuss topical scientific and practical problems of identifying gifted students in the educational environment and society, exchange of practical experience in diagnosing and monitoring of the development of gifted students.*

Keywords: *giftedness; gifted students; giftedness diagnostics; monitoring; education.*

Дата публікації: 6 червня 2023 р.